

**RAZVOJ INTEGRISANOG NACIONALNOG SISTEMA KVALIFIKACIJA
U REPUBLICI SRBIJI
EuropeAid/138043/IH/SER/RS**

Opšta obuka za sektorska veća
„NOKS i uloga sektorskih veća“

Elido Bandelj, vođa tima

Beograd, 21., 23., 24. januar 2020.

РАЗВОЈ ИНТЕГРИСАНОГ СИСТЕМА НАЦИОНАЛНИХ КВАЛИФИКАЦИЈА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

OKVIR KVALIFIKACIJA

Šta je okvir i čemu služi:

- Okvir kvalifikacija je formalizovana struktura u kojoj se opisi nivoa učenja i kvalifikacije koriste kako bi se razumeli ishodi učenja;
- Okviri kvalifikacija se obično nalaze na nacionalnom, regionalnom i međunarodnom nivou;
- Okviri kvalifikacija pomažu i olakšavaju razumevanje i upoređivanje kvalifikacija;
- Okviri kvalifikacija pomažu i olakšavaju vezu između rada i obrazovanja;
- Okviri kvalifikacija mogu podstaći zemlje da preispitaju i reformišu nacionalnu politiku i praksu u pogledu obrazovanja, obuke i celoživotnog učenja.

РАЗВОЈ ИНТЕГРИСАНОГ СИСТЕМА НАЦИОНАЛНИХ КВАЛИФИКАЦИЈА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

NACIONALNI OKVIR KVALIFIKACIJA

Nacionalni okviri kvalifikacija (NOK) klasifikuju kvalifikacije po nivoima, na osnovu **ishoda učenja**.

Ova klasifikacija odražava **sadržaj i profil** kvalifikacija - odnosno, ono što se očekuje od vlasnika potvrde, sertifikata ili diplome da će znati, razumeti i biti u stanju da radi.

Pristup **ishodima učenja** takođe osigurava da podsistemi obrazovanja i osposobljavanja moraju biti otvoreni jedni drugima.

Na taj način **omogućava se** ljudima da se lakše kreću između oblika obrazovanja i obrazovnih institucija i sektora.

POJMOVI

Kvalifikacija – formalno priznanje stečenih kompetencija. Pojedinaц stiče kvalifikaciju kada nadležno telo utvrdi da je dostigao ishode učenja u okviru određenog nivoa i prema zadatom standardu kvalifikacije, što se potvrđuje javnom ispravom.

Kompetencija – integrisani skup znanja, veština, sposobnosti i stavova, koje pojedincu omogućuju efikasno delanje u skladu sa standardom kvalifikacije.

Ključne kompetencije za celoživotno učenje – sposobnost upotrebe stečenih znanja, veština i stavova, neophodnih za lični, socijalni i profesionalni razvoj i dalje učenje. Ove kompetencije se ugrađuje u ciljeve i standarde na svim nivoima obrazovanja i relevantne su za kontinuirano sticanje kompetencija, vođenje privatnog i društvenog života, profesiju i snalaženje u realnim problemima i zahtevnim situacijama.

POJMOVI

Ishodi učenja su jasni iskazi o tome šta se od pojedinca očekuje da zna, razume i da je sposoban da pokaže.

Preporuka EOK iz 2008. godine definiše ishode učenja kao „... **izjave o tome šta bi pojedinac trebao znati, razumeti i/ili biti sposoban učiniti na kraju procesa učenja**“.

Perspektiva ishoda učenja koristi se u **više različitih svrha**, od kojih su najvažnije:

- Okviri kvalifikacija i deskriptori njihovih nivoa
- Kvalifikacioni standardi
- Razvoj kurikuluma

POJMOVI

- Procena i validacija
- Dokaz o kvalitetu
- Podučavanje i obuka

U sve ove svrhe pristup ishodima učenja jača usredsređenost na **pojediniog učenika** i nivo znanja, veština i kompetencija koje se očekuje da postigne.

Ovo uravnotežuje tradicionalni fokus na ulaganje u obrazovanje i obuku, posebno na trajanje i lokaciju učenja.

POJMOVI

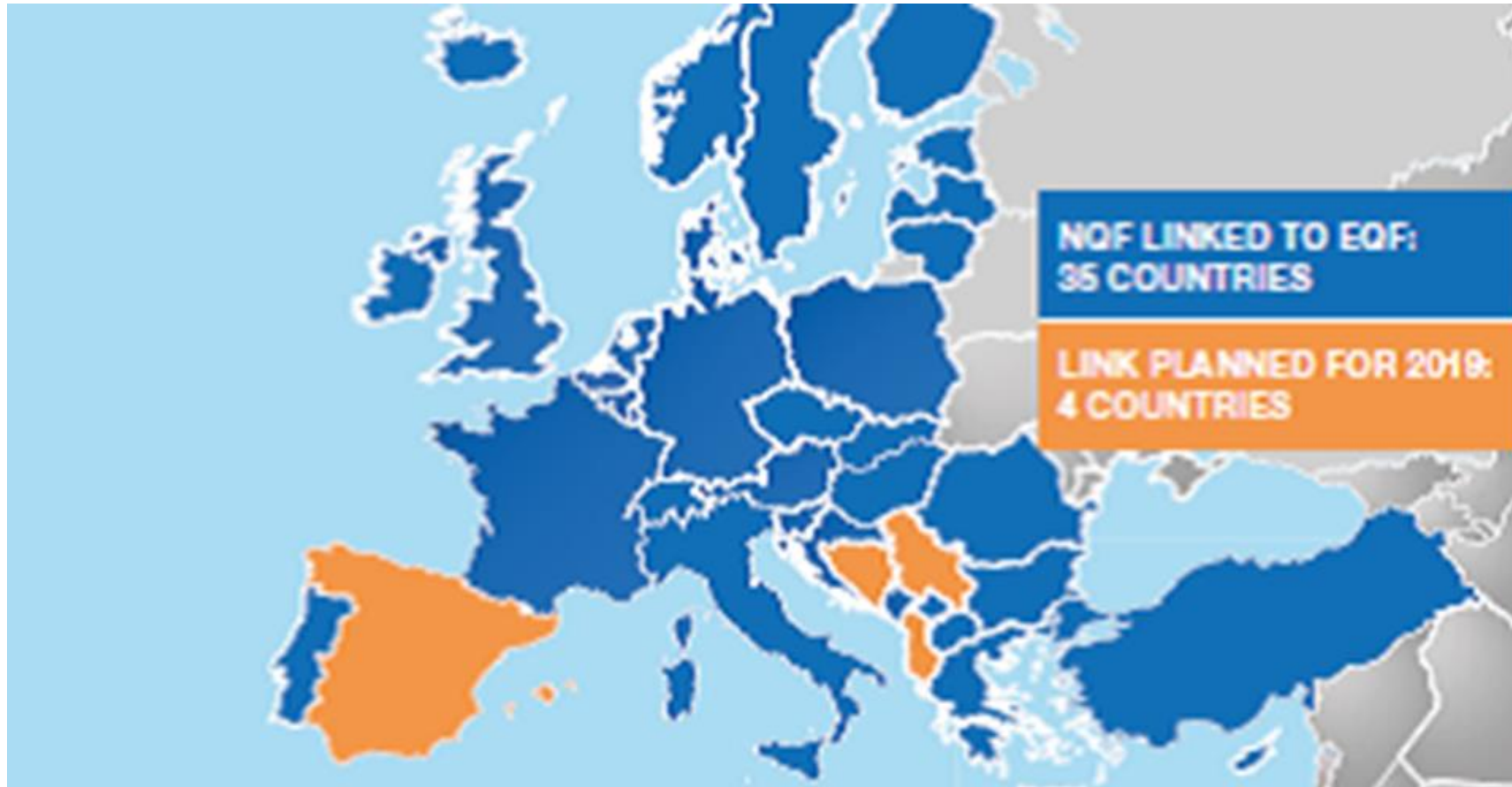
Standard kvalifikacije – dokument utvrđen u skladu sa zakonima, koji sadrži opis ciljeva i ishoda učenja, kao i podatke o kvalifikaciji na osnovu kojih se vrši određivanje nivoa, njeno razvrstavanje i vrednovanje, i ostalih potrebnih podataka na nacionalnom ili međunarodnom nivou.

Standard zanimanja – dokument koji sadrži opis dužnosti i zadataka, kao i kompetencija potrebnih pojedincu za efikasno obavljanje poslova u određenom zanimanju.

Standard kvalifikacije izradžen je na osnovu jednog ili više standarda zanimanja.

NACIONALNI OKVIRI KVALIFIKACIJA RAZVIJENI U DRŽAVAMA EU

РАЗВОЈ ИНТЕГРИСАНОГ СИСТЕМА НАЦИОНАЛНИХ КВАЛИФИКАЦИЈА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

NACIONALNI OKVIR KVALIFIKACIJA REPUBLIKE SRBIJE (NOKS)

Pravni okvir

Zakon o nacionalnom okviru kvalifikacija Republike Srbije

Zakon je uspostavio Nacionalni okvir kvalifikacija Republike Srbije kao sistem za uređivanje kvalifikacija, njegovu svrhu, ciljeve i principe, vrste i nivoe kvalifikacija, načine sticanja kvalifikacija, opise znanja, veština, sposobnosti i stavova nivoa kvalifikacija, tela i organizacije nadležne za primenu i razvoj NOKS-a, obezbeđivanje kvaliteta u primeni NOKS-a i povezivanje sa Evropskim okvirom kvalifikacija (EOK).

РАЗВОЈ ИНТЕГРИСАНОГ СИСТЕМА НАЦИОНАЛНИХ КВАЛИФИКАЦИЈА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

NACIONALNI OKVIR KVALIFIKACIJA REPUBLIKE SRBIJE (NOKS)

Ciljevi:

- obezbeđivanje **razumljivosti, preglednosti i transparentnosti** kvalifikacija, kao i njihove međusobne povezanosti;
- razvoj standarda kvalifikacija zasnovanih na **potrebama tržišta rada i društva** u celini;
- obezbeđivanje **orijentisanosti** celokupnog obrazovanja na **ishode učenja** kojima se izgrađuju kompetencije definisane standardom kvalifikacije i standardom zanimanja;
- **unapređivanje** pristupa, fleksibilnosti puteva i prohodnosti u sistemu formalnog i neformalnog obrazovanja;

РАЗВОЈ ИНТЕГРИСАНОГ СИСТЕМА НАЦИОНАЛНИХ КВАЛИФИКАЦИЈА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

NACIONALNI OKVIR KVALIFIKACIJA REPUBLIKE SRBIJE (NOKS)

- obezbeđivanje prepoznavanja i priznavanja neformalnog i informalnog učenja;
- afirmisanje značaja **ključnih, opštih i međupredmetnih** kompetencija za učenje tokom celog života;
- **unapređivanje saradnje** među relevantnim zainteresovanim stranama odnosno socijalnim partnerima;
- **obezbeđivanje sistema kvaliteta** u procesu razvoja i sticanja kvalifikacija;
- obezbeđivanje **uporedivosti i prepoznatljivosti** kvalifikacija stečenih u Republici Srbiji sa kvalifikacijama stečenim u drugim državama.

РАЗВОЈ ИНТЕГРИСАНОГ СИСТЕМА НАЦИОНАЛНИХ КВАЛИФИКАЦИЈА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

NACIONALNI OKVIR KVALIFIKACIJA REPUBLIKE SRBIJE (NOKS)

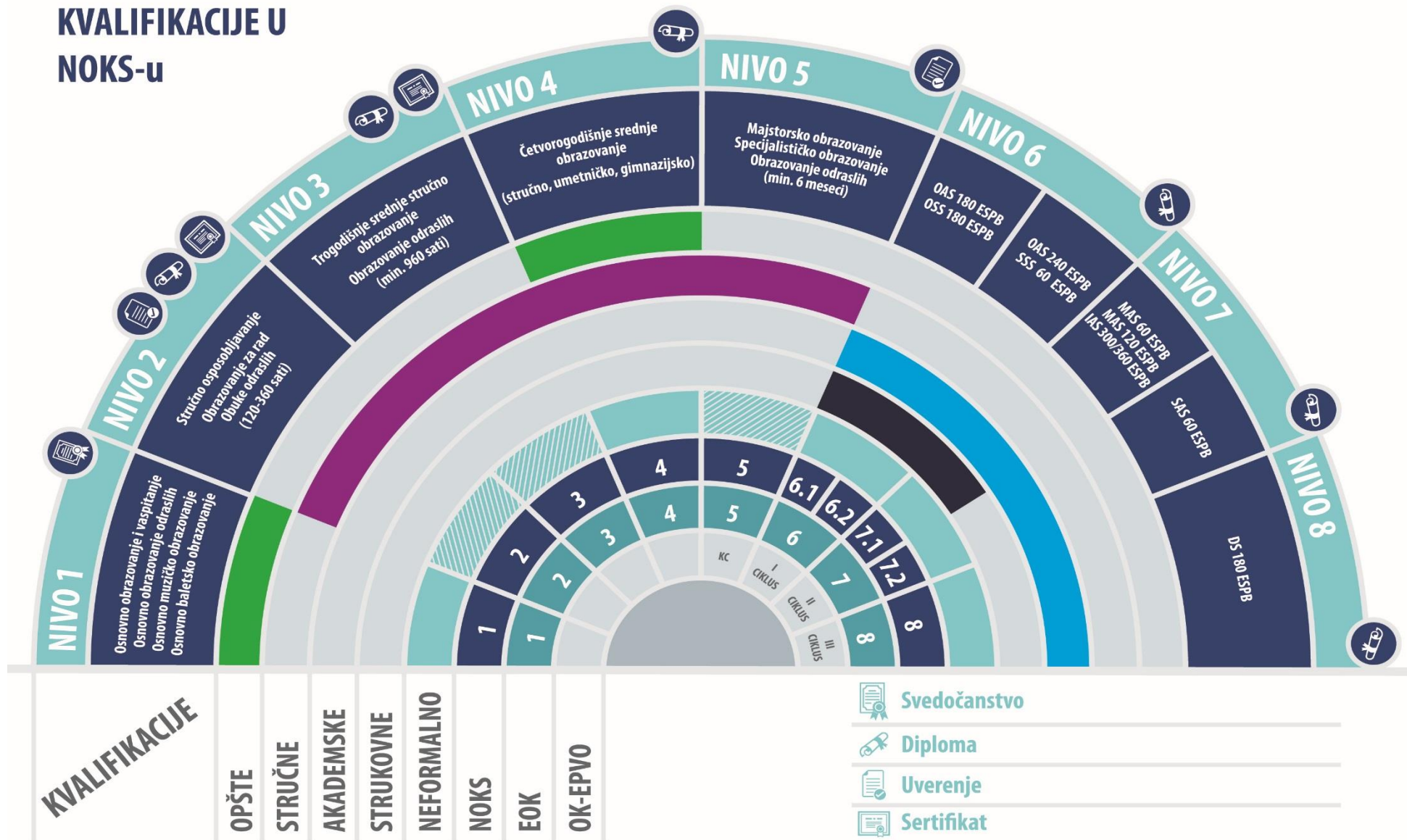
Principi NOKS-a

- celoživotno učenje;
- individualnost;
- jednake mogućnosti;
- dostupnost;
- transparentnost;
- relevantnost;
- otvorenost;
- partnerstvo i saradnja;
- obezbeđivanje kvaliteta;
- uporedivost.

РАЗВОЈ ИНТЕГРИСАНОГ СИСТЕМА НАЦИОНАЛНИХ КВАЛИФИКАЦИЈА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

KVALIFIKACIJE U NOKS-u

Pripremljeno u okviru projekta „Razvoj integrisanog sistema nacionalnih kvalifikacija u Republici Srbiji“

DESKRIPTORI NIVOA NOKS-a

ZNANJE

VEŠTINE

SPOSOBNOSTI I STAVOVI

Lice sa stečenim nivoom kvalifikacije

3.

Posедује opšta i stručna znanja o činjenicama, osnovnim principima i procesima potrebnim za rad i/ili učenje

Primenjuje veštine potrebne za obavljanje manje složenih, raznovrsnih, povremeno nestandardnih operativnih poslova;
Prikuplja i vrši izbor relevantnih informacija;
Rukuje specijalizovanom opremom, mašinama i postrojenjima koristeći različite materijale

Obavlja poslove samostalno u skladu sa tehničko-tehnološkim procedurama uz povremene konsultacije;
Organizuje sopstveni rad;
Odgovorno je za primenu procedura i sredstava sopstvenog rada;
Preduzimljiv je u radu

4.

Posедује sistematizovana teorijska znanja potrebna za rad i/ili učenje

Primenjuje veštine potrebne za obavljanje složenih, raznovrsnih, učestalo nestandardnih poslova koristeći različite metode i tehnike;
Vrši odabir relevantnih informacija prikupljenih iz različitih izvora radi primene u radu ili učenju;
Rukuje različitom opremom, mašinama i postrojenjima koristeći različite materijale

Obavlja poslove samostalno u skladu sa tehničko-tehnološkim procedurama;
Organizuje i kontroliše sopstveni rad i/ili rad manje grupe;
Uočava probleme i učestvuje u njihovom rešavanju;
Odgovoran je za izbor postupaka i sredstava za sopstveni rad i/ili rad drugih

6.1

Posедује napredna akademska i/ili stručna znanja koja se odnose na teorije, principe i procese uključujući vrednovanje, kritičko razumevanje i primenu u oblasti učenja i/ili rada

Rešava složene probleme u oblasti učenja i/ili rada u nestandardnim uslovima;
Primenjuje veštine uspešne komunikacije u interakciji i saradnji sa drugima iz različitih društvenih grupa;
Koristi opremu, instrumente i uređaje relevantne za oblast učenja i/ili rada

Preduzimljiv je u rešavanju problema u nestandardnim uslovima;
Vodi složene projekte samostalno i sa punom odgovornošću;
Primenjuje etičke standarde svoje profesije;
Organizuje, kontroliše i obučava druge za rad;
Analizira i vrednuje različite koncepte, modele i principe teorije i prakse;
Ispoljava pozitivan odnos prema značaju celoživotnog učenja u ličnom i profesionalnom razvoju

NOKS i uloga Sektorskog veća

Nadležnost Sektorskog veća

- **Analizira** postojeće i utvrđuje potrebne kvalifikacije u određenom sektoru; Potrebno je mapirati sve kvalifikacije po podsektorima i napraviti analizu postojećih i potrebnih kvalifikacija. Analiza se radi na osnovu potražnje i upisa, interesovanja za formalno ili neformalno obrazovanje/osposobljavanje.
- **Identifikuje** kvalifikacije koje treba osavremeniti; Na osnovu analize postojećih kvalifikacija i potreba za tom kvalifikacijom (ili zanimanjima za koje se osposobljava kvalifikacijom) odlučiti o osavremenjivanju kvalifikacije ili izradi nepostojećeg standarda
- **Identifikuje** kvalifikacije koje više ne odgovaraju potrebama sektora; Na osnovu analize postojećih kvalifikacija predlaže ukidanje nepotrebnih kvalifikacija ili spajanje kvalifikacija.

Pomoć za donošenje tih i takvih odluka moraju da obezbede podaci dobijeni izradom/razvojem **Profila sektora**.

РАЗВОЈ ИНТЕГРИСАНОГ СИСТЕМА НАЦИОНАЛНИХ КВАЛИФИКАЦИЈА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

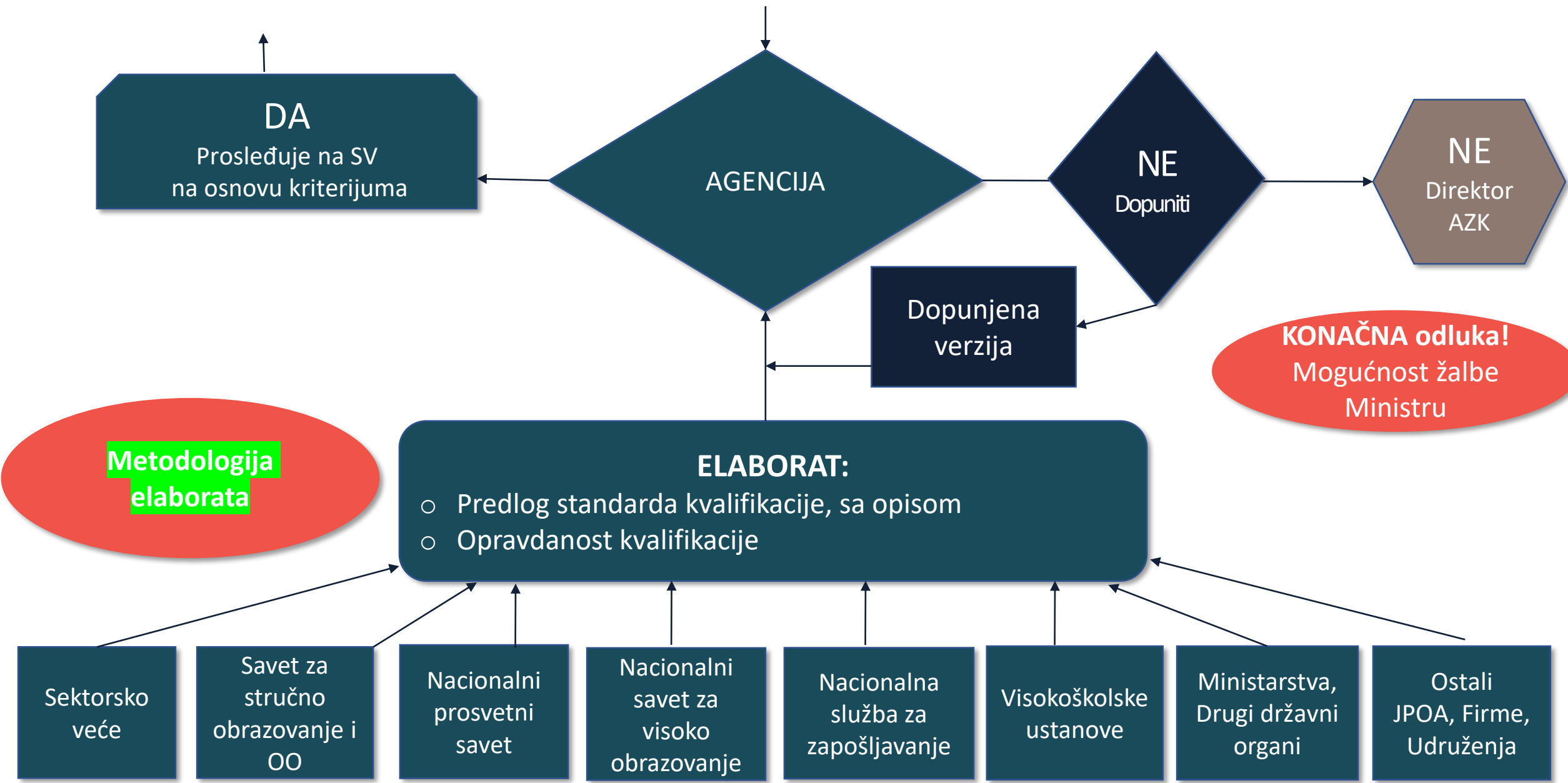
NOKS i uloga Sektorskog veća

- **Donosi odluku** o izradi predloga standarda kvalifikacija u okviru sektora.

Na osnovu Inicijative (dokumenta) i mišljenja Agencije za kvalifikacije vodi postupak odluke o izradi standarda kvalifikacije. Razmatra elaborat o opravdanosti kvalifikacije i inicijalni predlog standarda kvalifikacije po svim elementima predložene metodologije uzimajući u obzir već postojeće kvalifikacije. Postupak se vodi u skladu sa zakonom i propisanom procedurom.

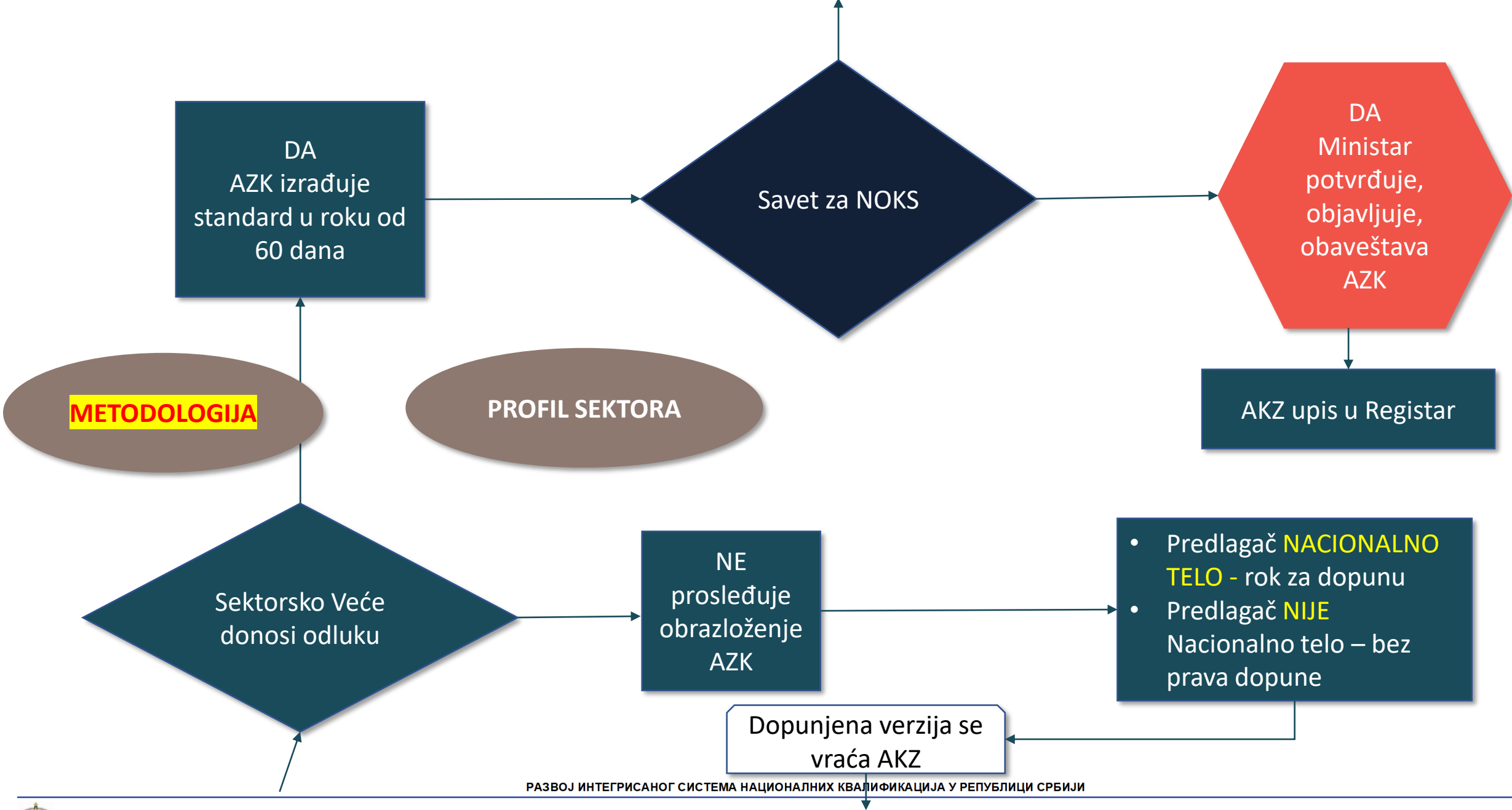

KONAČNA odluka!
Mogućnost žalbe
Ministru

Metodologija elaborata

РАЗВОЈ ИНТЕГРИСАНОГ СИСТЕМА НАЦИОНАЛНИХ КВАЛИФИКАЦИЈА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

РАЗВОЈ ИНТЕГРИСАНОГ СИСТЕМА НАЦИОНАЛНИХ КВАЛИФИКАЦИЈА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

NOKS i uloga Sektorskog veća

- **Daje mišljenje** o očekivanim ishodima znanja i veština unutar sektora. Ishodi učenja su osnovni element opisa svakog standarda kvalifikacije i zato je potrebno u sektoru znati evidentirati koje su generičke kompetencije i koje su specifične stručne kompetencije potrebne za kvalifikacije.
- **Promoviše** dijalog i neposrednu saradnju između sveta rada i obrazovanja. Sektorsko veće je telo zasnovano na principu socijalnog partnerstva i zato je svaki član dužan voditi i promovisati dijalog i sektor kao celinu.
- **Promoviše** mogućnosti za obrazovanje, obuku i zapošljavanje unutar sektora. Promocija sektora i mogućnost zapošljavanja, mogućnosti prenosa i dostizanja znanja, veština i kompetencija u svetu rada.

NOKS i uloga Sektorskog veća

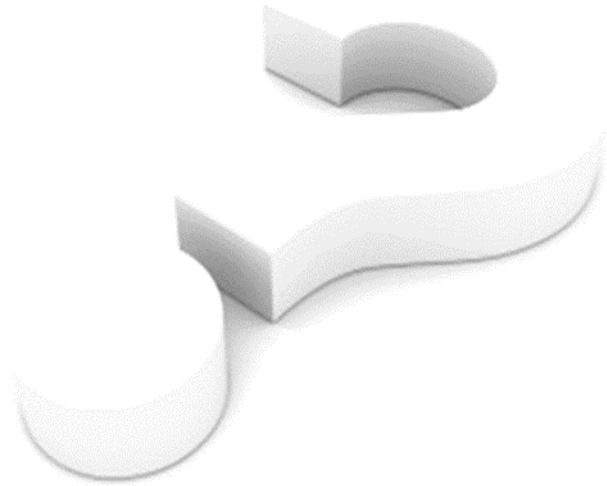
- **Identifikuje** mogućnosti za obučavanje odraslih unutar sektora. Celoživotno učenje uključuje sve oblike učenja i podrazumeva učestvovanje u različitim oblicima obrazovnih aktivnosti tokom života, sa ciljem stalnog unapređivanja potrebnih kompetencija za rad. Potreban je prenos znanja na pojedinca kako ne bi tehnološki zaostao za potrebama svog radnog mesta.
- **Razmatra** implikacije nacionalnog okvira kvalifikacija na kvalifikacije unutar sektora. Potrebno je osigurati da sektorske kvalifikacije budu pravilno postavljene unutar okvira u poređenju sa kvalifikacijama istog nivoa u drugim sektorima, vodeći računa da se sa drugim sektorima uskladi povezivanje kvalifikacija koje se preklapaju i da se nadgledaju kompetencije, znanja i veštine koje se preklapaju. Brine o kvalitetu i relevantnosti sektorskih kvalifikacija.

NOKS i uloga Sektorskog veća

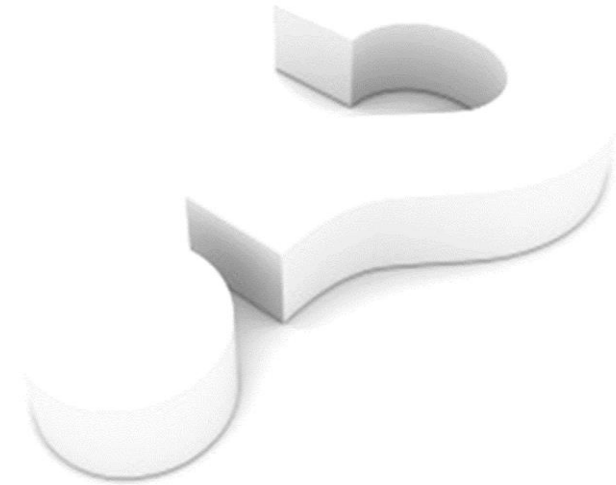
- **Predlaže** liste kvalifikacija po nivoima i vrstama koje mogu da se stiču priznavanjem prethodnog učenja. Priznavanje (zajedno sa validacijom) prethodnog učenja se ostvaruje procenom znanja, veština i sposobnosti stečenih obrazovanjem, životnim ili radnim iskustvom. Ono omogućava dalje učenje i povećanje konkurentnosti na tržištu rada. Pošto se znanja i veštine mogu steći i kroz druge oblike (neformalnog i informalnog učenja) mora se voditi briga o tim stečenim znanjima i mogućnosti za priznavanje takvog učenja odraslim osobama.

Hvala!

bandelj@ibf.be

Ova prezentacija kreirana je uz finansijsku podršku Evropske unije. Za njenu sadržinu isključivo je odgovoran projekat „Razvoj integrisanog sistema nacionalnih kvalifikacija u Republici Srbiji“ i ta sadržina nužno ne izražava zvanične stavove Evropske unije.

РАЗВОЈ ИНТЕГРИСАНОГ СИСТЕМА НАЦИОНАЛНИХ КВАЛИФИКАЦИЈА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

